

การลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ
ณ ห้องประชุม ๘๐๑ กรมพัฒนาที่ดิน (ชั้น ๘)
๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

วิทยากร/ผู้ให้ความรู้/แหล่งข้อมูลที่ให้ความรู้ นายบัญชาการ วินัยพานิช
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ กรมควบคุมมลพิษ
หน่วยงานที่จัดอบรม กลุ่มพัฒนาบุคคล กองการเจ้าหน้าที่

สรุปสาระสำคัญ

ตามที่ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบโครงการ “ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม” เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ซึ่งมาตรการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐเป็นหนึ่งใน ๕ กิจกรรมภายใต้โครงการ “ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม” ที่ทุกหน่วยงานภาครัฐต้องดำเนินงานพร้อมกันทั่วประเทศ โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนดเป็นตัวชี้วัดเพิ่มเติมในการประเมินผลการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ของหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐ วัตถุประสงค์ เพื่อให้ทุกหน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินงานด้านการลด และคัดแยกขยะ มูลฝอยในอาคารสำนักงานและพื้นที่ของหน่วยงานเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ภาคเอกชนและประชาชนในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศ

ขยะมูลฝอย คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษวัสดุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือครัวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช่แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

ขยะแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑. ขยะย่อยสลาย หรือ มูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

๒. ขยะรีไซเคิล หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ กระจก เครื่องดื่ม เศษพลาสติก เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ ก่องเครื่องตีแบบ UHT เป็นต้น

๓. ขยะอันตราย หรือ มูลฝอยอันตราย คือ มูลฝอยที่ปนเปื้อนหรือมีองค์ประกอบของวัตถุอันตราย ได้แก่ วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกไซด์และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกำมันตรังสีวัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรืออาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สิน เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉายหรือแบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะที่ใช้บรรจุป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ กระจก

๔. ขยะทั่วไป หรือ มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติก ใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองขนมกึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร ฟลอยล์เปื้อนอาหาร เป็นต้น เป็นขยะที่ต้องนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง เช่น การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การเผาในเตา เป็นต้น

เราสามารถใช้หลักการ ๓ ใช้ หรือ ๓R เพื่อจัดการขยะที่เกิดขึ้นจากบ้านเรือนและชุมชน ได้ดังนี้

๑. ใช้น้อย หรือ ลดการใช้ (Reduce) หมายถึง การลดปริมาณการใช้ลงโดยใช้เท่าที่จำเป็น หรือหลีกเลี่ยงการใช้อย่างฟุ่มเฟือยเพื่อลดการสูญเปล่าและลดปริมาณขยะให้มากที่สุด เช่น การใช้ตะกร้าหรือถุงผ้า ในการจับจ่ายซื้อของเพื่อลดปริมาณพลาสติกและโฟมซึ่งกำจัดยาก การใช้แก้วส่วนตัวแทนการใช้แก้วครั้งเดียวแล้วทิ้ง การใช้น้ำดื่มหรือกล่องใส่อาหาร เพื่อลดขยะโฟมซึ่งย่อยสลายยาก เป็นต้น

๒. ใช้น้ำ (Reuse) หมายถึง การนำของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีกโดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพ เช่น

- การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ นอกจากจะช่วยลดปริมาณขยะแล้วยังสร้างอาชีพและรายได้
- การใช้กระดาษสองหน้า เมื่อใช้ครบทั้งสองหน้าแล้วยังทำเป็นกระดาษหน้าที่สามโดยใช้เป็นกระดาษพิมพ์อักษรเบรลล์ให้ผู้พิการทางสายตาได้

- การใช้ถ่านไฟฉายแบบชาร์จใหม่ได้ (Rechargeable Battery) เป็นวิธีการที่ประหยัดเงินในกระเป๋า และช่วยลดปริมาณขยะอันตรายที่เกิดขึ้น

- การบริจาคเสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้ผู้ที่มีความจำเป็นต้องใช้ นอกจากจะได้บุญแล้ว ยังทำให้บ้านเรือนเป็นระเบียบ ไม่รกรุงรังเต็มไปด้วยสิ่งของที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว

- การขายสินค้ามือสอง เช่น หนังสือ เสื้อผ้า รองเท้า อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากเป็นการลดปริมาณขยะแล้ว ยังเป็นการเพิ่มรายได้อีกด้วย

๓. ใช้น้ำแปรรูป หรือ แปรรูปใช้ใหม่ หรือ รีไซเคิล (Recycle) หมายถึง การนำขยะรีไซเคิล ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต หรือเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การนำกระป๋องอะลูมิเนียมมาหลอมเป็นขาเทียม การนำกล่องเครื่องดื่ม UHT มาแปรรูปเป็นตะกร้า การนำกระดาษมาแปรรูปเป็นกล่องทิชชู การนำขวดพลาสติกใส (PET) มาแปรรูปเป็นเสื้อ เป็นต้น

การคัดแยกขยะมูลฝอย

๑. ถังสีเขียว ใส่ขยะอินทรีย์
๒. ถังสีเหลือง ใส่ขยะรีไซเคิล
๓. ถังสีส้ม ใส่ขยะอันตราย
๔. ถังสีน้ำเงิน ใส่ขยะทั่วไป

การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

๑. สามารถลดปริมาณขยะ โดยใช้หลักการง่าย ๆ ๓ ใช้ ลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะ รู้วิธีการกำจัดลด คัดแยกขยะมูลฝอยที่ถูกต้องในหน่วยงานของตนเอง

๒. สามารถพัฒนาตนเอง และสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากการเข้ารับการฝึกอบรมให้บุคลากรในหน่วยงานเพื่อปฏิบัติเป็นแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์การประเมินมาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ